

## PÖÖRDUMINE

Eesti Vabariigi peaministrile,  
haridus- ja teadusministrile,  
Riigikogu haridus- ja kultuurikomisjoni liikmetele,  
õpetajate organisatsioonidele,  
Õpetajate Lehele

Tallinnas, 17.12.2020

Käesolev pöördumine on ajendatud Eestis viimastel aastatel aset leidnud sõnavõttudest hariduselu teemadel. Allakirjutanud Jaan Tõnissoni Instituudi (JTI, registrikood 80088411, tegutses alates 1991. aastast) ja Eesti Ühiskonnaõpetajate Seltsi (EÜÕS, registrikood 80216990, tegutses alates 2005. aastast,) esindajad soovivad sellesse mõttevahetusse panustada.

16. detsembril 2019 saatis hr Madis Somelar, Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetajate Seltsi juhatuse esimees ning tema enda väitel õpetajate ainelitute koostöövõrgustiku koordinaator, Riigikogu kultuurikomisjoni liikmetele, fraktsioonide juhtidele, HTMi ja ainelitute esindajatele ning Eesti Vabariigi haridusüldsusele elektronkirjaga pöördumise pealkirjaga "Eesti Vabariigi õpetajate esindusorganid" eesmärgiga selgitada, kes ning millises valdkonnas Eesti Vabariigi õpetajaskonda esindab.

Käesolevale pöördumisele allkirjutanud Jaan Tõnissoni Instituut ja Eesti Ühiskonnaõpetajate Selts, olles küll hariduse ning õpetajaskonna probleemidega igapäevased tegelejad, distantseerivad end ülalviidatud pöördumisest, kuna see pole meile teada olevalt eesti pedagoogilise avalikkusega läbi arutatud ega kooskõlastatud. Lisaks on järgnenud aasta jooksul massimeediumis ilmunud teisigi materjale, mis otsekui jätkavad 16.12.2019 pöördumise küsimuste arutelu.

Tegeleme ühiskonnaõpetuse ja kodanikukasvatusega ega saa seetõttu jääda hr Somelari juhitud propagandas kõrvaltvaatajateks, kuna peame seda ebaprofessionaalseks ning kahetsusväärseks kombel ka isiksusekeskseks. Meie arvates on Somelari initsiatiiv kantud isiklikust ambitsioonist, millel pole seost Eesti hariduselus kiiret lahendust nõudvate probleemidega.

Pöördume käesolevaga teie poole palvega osutada tähelepanu järgmistele meie hariduselu tõsisasjadele, arutada neid ning võtta seisukoht.

1. Kas Eestis on veel ühtluskool või ei ole? Ka hr Somelar kasutab oma 19. novembri 2020 ERR portaalis ühtluskooli terminit. Palume tutvuda ühtluskooli põhimõttega, vaadata, kas meie seadusandluses räägitakse ühtluskoolist? Mõelda, kas Eestis on ühtluskool ja kas Eesti vajab ühtluskooli või pigem selle hülgamist? Milline on hariduskohustuse ja ühtluskooli vahekord? (Küsimused on ajendatud sellest, et väikese rahvaarvuga riigis on tarvis võtta seiskoht meie enda hariduse jätkusuutlikkuse ja rahvahariduse tulemuslikkuse küsimustes.)
2. Kes ja kuidas kujundab Eestis üldhariduse õppesisu, ehk teisiõnu - kes tegeleb ametialaselt riikliku õppekava süstemaatilise arendamisega? Mis on selle tegevuse reaalsed tulemused viimasel kümnel aastal? (Küsimus on ajendatud soovist ärgitada mõtlema selle üle, kuidas meie ümber pidevalt muutuva maailma nõudmised meie hariduse sisusse jõuavad ja seal kajastuvad?)
3. Kes tegeleb Eestis õpetajate ettevalmistamisega ja mis on olnud selle tegevuse tulemuslikkus viimasel kümnel aastal? (Küsimus on ajendatud soovist saada vastuseid püstitatud probleemidele, sest Eesti koolis napib uusi õpetajaid.)
4. Kuidas on Eestis viimasel kümnel aastal korraldatud aineõpetajate täiendõpe, et tagada nende kvalifikatsiooni püsimine ajahetke vajadustega vastavuses? (Küsimus on ajendatud soovist saada ettekujutust riiklikust arusaamast selle kohta, kuidas meie kõikide ainete õpetajate oskuste ja teadmiste taset hoitakse nõ kiiresti muutuva maailma nõuetele vastaval tasemel.)
5. Millega tegeleb Eesti pedagoogikateadus - kes ja missuguseid tellimusi teadlastele esitab, mida teadlased oma töö tulemustena on pakkunud, mis on sellest olnud koolile reaalset vajalikku ja kuidas seda on rakendatud? (Küsimus on ajendatud sellest, et riik eraldab pedagoogikau-

uringuteks igal aastal märkimisvääsed summad, kuid mida on ülikoolid koolile pakkunud peale deklaratiivsete loosungite? Vaja oleks meie kooli olukorda iseloomustavat sisevaadet, mis tooks välja alused tähenduslikuks kooliuuenduseks.)

6. Mis eesmärki täidab ja missugust kasu oodatakse hariduse alal tegutsevatest arvukatelt mitte-tulundusühingutelt, sihtasutustelt ning muudelt organisatsioonidelt, sh HTM strateegilistelt partneritelt, keda aastaid on sihtotstarbeliselt tegevustoetustega rahastatud. Missugust kasu või tulemusi on niisugune rahastamine toonud? (Küsimus on ajendatud sellest, et ainuüksi Haridus- ja teadusministri käskkirjaga 4.03.2019 nr 1.1-2/19/59 eraldati 2019. aastal tegevustoetust seitsmekümnele strateegilisele partnerile kogusummas 4.172.884,00 eurot. Samu partnereid kavatseti ja kavatsetakse nimetatud käskkirja lisa 1 kohaselt sihtfinantseerida ka 2020. ja 2021. aastal.)

Jaan Tõnissoni Instituut võib kinnitada, et 2019. aastal püüdsime kaasata võimalikult laia avalikkust üldhariduskooli ühe olulisema õppeaine - ühiskonnaõpetuse - ainekava arendusse. JTI kutsumus selleks üles nii ajalehe kaudu (<https://www.err.ee/934620/sulev-valdmaa-muutuva-uhiskonna-kasitlemine-koolis>) kui ka otsepostitustega asjaomastele adressaatidele.

Otsepostitustele ei suutnud sisuliselt vastata ei Riigikogu kultuurikomisjoni liige ega Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetajate Selts (reg kood 80062788, tegutseb 1999. aastast) ja selle esimees hr Somelar. Eesti Vabariigi kodanikena tõlgendame seda tahtliku ignoreerimisena, millele on raske leida põhjendust. HTM sihtfinantseerib heldelt sedagi MTÜ-d, kellelt on loogiline eeldada ajaloo ja ühiskonnaõpetuse arendustes aktiivset osalemist.

Lugupeetud adressaadid! Kutsume teid üles reageerima Eesti haridusavalikkuses tunda olevale rahulolematusele ning alustama arutelu meie hariduse oluliste probleemide väljaselgitamiseks ning lahendusteede leidmiseks. Üksikute ego-kesksete ja volitusteta esinejate etteasted ei esinda meie haridusavalikkust ega paranda olukorda.

Lugupidamisega



Andrus Villem, Jaan Tõnissoni Instituudi juhataja



Sulev Valdmaa, Jaan Tõnissoni Instituudi kodanikuhariduse keskuse juhataja, Eesti Ühiskonnaõpetajate Seltsi juhatuse liige



Edgar Roditsenko, Eesti Ühiskonnaõpetajate Seltsi juhatuse liige